

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ ЦІЛЮВИХ ПРОГРАМ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СПОЖИВАЧІВ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ ЖКГ

EVALUATION OF THE EFFICIENCY OF REGIONAL TARGET PROGRAMS AND ITS IMPORTANCE FOR ENSURING ECONOMIC SAFETY OF HOUSING ENTERPRISES SERVICES CONSUMERS

УДК 332.873

<https://doi.org/10.32843/infrastruct44-10>**Ачкасов А.Є.**

д.е.н., професор,
професор кафедри економіки
Харківський національний університет
міського господарства
імені О.М. Бекетова

Савенко К.С.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародного бізнесу
та економічного аналізу
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

Achkasov Anatolij

O.M. Beketov National University
of Urban Economy in Kharkiv

Savenko Ksenija

Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics

У статті розглянуті сучасні проблеми та особливості формування регіональних цільових програм. Встановлено, що формування регіональних програм у сфері ЖКГ вимагає від органів місцевого самоврядування серйозної зміни системи цільового планування і підвищення якості розроблення регіональних програм, з урахуванням економічної безпеки споживачів житлово-комунальних послуг. Розроблена методика, що дає змогу оцінити ефективність регіональних програм у галузі ЖКГ на всіх стадіях життєвого циклу: від формування до моніторингу реалізації. Для досягнення органами місцевого самоврядування стратегічних цілей, а також вирішення системних проблем під час реалізації регіональних програм у сфері ЖКГ необхідні нові механізми системного управління цими програмами. При цьому нові механізми повинні посилювати цілепокладання, комплексність, адаптивність, керованість і контрольованість та закріплювати відповідальність виконавців за неефективну реалізацію цільових програм.

Ключові слова: регіональні цільові програми, підприємства ЖКГ, споживачі послуг, фінансово-економічна безпека споживачів, фінансування.

В статье рассмотрены современные проблемы и особенности формирования

региональных целевых программ. Установлено, что формирование региональных программ в сфере ЖКХ требует от органов местного самоуправления серьезного изменения системы целевого планирования и повышения качества разработки региональных программ с учетом экономической безопасности потребителей жилищно-коммунальных услуг. Разработана методика, позволяющая оценить эффективность региональных программ по отрасли ЖКХ на всех стадиях жизненного цикла: от формирования к мониторингу реализации. Для достижения органами местного самоуправления стратегических целей, а также решения системных проблем при реализации региональных программ в сфере ЖКХ необходимы новые механизмы системного управления этими программами. При этом новые механизмы должны усиливать целеполагание, комплексность, адаптивность, управляемость и контролируемость и закреплять ответственность исполнителей за неефективную реализацию целевых программ.

Ключевые слова: региональные целевые программы, предприятия ЖКХ, потребители услуг, финансово-экономическая безопасность потребителей, финансирование.

The article considers modern problems and features of formation of regional target programs. The impact on the budget process, in terms of planning (execution) of expenditures on the functioning and development of housing and communal services changes to the Budget Code of Ukraine, which relate to the mandatory transition of local budgets to the program-target method of planning and execution of expenditures. It is established that the formation of regional (local) programs in the field of housing requires from local governments a serious change in the system of targeted planning and improve the quality of regional (local) programs, taking into account the economic security of consumers of housing and communal services. A methodology has been developed to assess the effectiveness of regional (local) programs in the field of housing at all stages of the life cycle: from formation to monitoring of implementation. This technique is used to assess the effectiveness of long-term targeted programs in the field of housing and communal services in Kharkiv for 2011–2017. The analysis of programs and the results of the evaluation confirmed the need for the formation of new mechanisms for the systematic management of regional (local) target programs. These mechanisms should provide for the strengthening of goal-setting and a comprehensive approach to regional (local) targeted programs and measures, taking into account the performance of budget programs, resources and economic security of consumers of housing and communal services. In order to achieve strategic goals by local self-government bodies, as well as to solve systemic problems in the implementation of regional (local) programs in the field of housing and communal services, new mechanisms of systemic management of these programs are needed. At the same time, new mechanisms should strengthen goal-setting, complexity, adaptability, manageability and controllability. Finally, new mechanisms for managing regional (local) target programs should make executors responsible for the ineffective implementation of targeted programs.

Key words: regional target programs, utilities, consumers of services, financial and economic security of consumers, financing.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування та розвиток житлово-комунального господарства міста та надання його мешканцям-споживачам послуг галузі необхідної кількості та високого рівня якості послуг, тобто забезпечення їхньої економічної безпеки, неможливе без ефектної діяльності органів місцевого самоврядування у фінансово-бюджетній сфері. У зв'язку з

цим особливої актуальності набувають питання контролю за використанням бюджетних коштів та якість прийняття (виконання) рішень органами місцевого самоврядування у сфері житлово-комунального господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання складання, реалізації та оцінки ефективності виконання регіональних цільових програм

розглядаються як на законодавчому рівні [1; 3–7], так і в роботах учених-економістів [2], проте фокус досліджень спрямовується на реалізацію та оцінку програм із позиції наповнення бюджетів та напрямів використання коштів, складання звітів про їх використання. Недостатня увага приділяється оцінці ефективності використання фондів із позиції споживачів послуг, зокрема послуг житлово-комунальних підприємств, які водночас є і платниками податків, і споживачами послуг, тому є зацікавленими в ефективному використанні коштів регіональних цільових програм. Вирішенню цих питань і буде присвячена ця стаття.

Постановка завдання. Метою роботи є аналіз досвіду планування та оцінки ефективності виконання регіональних програм, спрямованих на функціонування та розвиток житлово-комунального господарства міста, та їх значення для забезпечення економічної безпеки споживачів на прикладі м. Харків.

Виклад основного матеріалу дослідження. У кожній територіально-адміністративній одиниці України сформувалася своя система бюджетування з урахуванням специфіки соціально-економічного розвитку регіону, бюджетних та ресурсних потенціалів, методів управління. Інструментом досягнення мети розвитку території є реалізація регіональних цільових програм.

Основним джерелом фінансування регіональних програм, спрямованих на розвиток територій у різних сферах діяльності, поряд із державним бюджетом, коштів приватних інвесторів, міжнародних фінансових установ, коштів, одержуваних житлово-комунальними підприємствами за реалізацію своїх послуг і продукції юридичним та фізичним особам, є бюджет територіально-адміністративної одиниці країни. Порядок формування дохідної частини місцевих бюджетів та склад доходів, що зараховуються до місцевих бюджетів, визначений Бюджетним кодексом України [1]. Крім того, встановити взаємозв'язок між обсягами податків, що сплачуються на території, та рівнем бюджетних послуг, які отримує платник податку, при цьому будучи споживачем послуги, в нашому разі є головним завданням під час розподілу доходів за бюджетами місцевого самоврядування.

До структури доходів місцевих бюджетів включені передусім податки та збори, що стягуються за місцем проживання, і ця обставина не є випадковою. Організація державних фінансів збудована таким чином, що податки, які сплачуються місцевими жителями, використовуються лише для фінансування суспільних послуг, що надаються цим жителям. Перелік податків місцевих бюджетів відповідає міжнародній практиці та демонструє чіткий взаємозв'язок між величиною, місцем сплати податку і рівнем послуг, що їх отримує за ці кошти платник податку, який водночас є і виборцем [2].

Тому місцеві жителі (одночасно платники податків та споживачі послуг ЖКГ) є зацікавленою стороною під час прийняття видаткових рішень органами місцевої влади і мають право моніторити їх, бо ці рішення здійснюються переважно коштом сплачуваних ними податків та впливають на рівень їхньої економічної безпеки.

У зв'язку із змінами у бюджетному законодавстві та запровадженням починаючи з 2017 року програмно-цільового методу планування та виконання місцевих бюджетів сучасна регіональна програма у фінансовому сенсі становить сукупність бюджетних програм різних розпорядників бюджетних коштів (виконавців бюджетних програм) [3].

Стосовно Звіту про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету, а саме аналізу стану виконання результативних показників, теж треба зазначити, що ця інформація важка для сприйняття цільової аудиторії (споживачів житлово-комунальних послуг). Крім того, аналіз стану виконання результативних показників полягає у визначенні відхилення між фактичними (досягнутими) та плановими (затвердженими паспортом) результативними показниками та поясненні причин таких розбіжностей за кожним результативним показником та загалом за бюджетною програмою (підпрограмою). А періодичність звітності про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету (один раз на рік) ускладнює процедуру моніторингу та керованість заходів з оптимізації бюджетних коштів регіональних програм.

Хоча програмно-цільове бюджетування і спрямоване на отримання результату від використання бюджетних коштів, звіти про їх виконання [4; 5] та здійснення оцінки ефективності бюджетних програм [6] дають лише суб'єктивне уявлення про ефективність виконання бюджетних коштів у розрізі конкретних розпорядників бюджетних коштів та дають змогу провести лише порівняльний аналіз виконання ними бюджетних програм. Проте на регіональному рівні необхідно комплексно оцінювати ефективність витрачання коштів на фінансування житлово-комунальної сфери, де індикатором є рівень економічної безпеки споживачів галузі. Виникає потреба в розробленні методики комплексної оцінки ефективності регіональних, спрямованих на функціонування та розвиток житлово-комунального господарства територіально-адміністративних одиниць.

Аналіз бюджетування регіональних місцевих програм у житлово-комунальній сфері м. Харкова проведено за період з 2011 по 2019 рік включно.

Найбільша питома вага 98–99% загального обсягу видатків бюджету міста Харкова, спрямованих на розвиток житло-комунального господарства з метою підвищення якості наданих галузю послуг, спостерігається за «Програмою розвитку і реформування житлово-комунального господарства

м. Харкова на 2011–2020 рр.». Зазначена тенденція обсягів фінансування заходів за програмами зберігається протягом 2011–2019 рр. Ця програма розроблена з метою ефективного управління комунальною власністю у сфері житлово-комунального господарства, подальшого розвитку матеріально-технічної бази зазначеної сфери, якісного надання гарантованих послуг жителям міста Харкова.

У межах проведеного дослідження були проаналізовані дві найбільш значущі для споживача житлово-комунальних послуг місцеві програми за 2011–2019 рр. Для цих місцевих програм характерна наявність:

- розгорнутих описів об'єктів програм;
- формулювання проблем розвитку міста;
- кошторис витрат визначається окремо за кожним розпорядником бюджетних коштів на бюджетний період (один рік);
- тенденції до подовження;
- відсутність узагальненого звіту.

Під час аналізу виконання зазначених цільових програм за 2017 рік у період застосування програмно-цільового методу планування та виконання місцевих бюджетів характерні випадки невідповідності завдань цілям програми. При цьому не всі програмні цілі мають досить чіткі і конкретні формулювання значущості та необхідності програм для соціально-економічного розвитку регіону.

Аналізованим бюджетним програмам у складі регіональних характерні слабка ув'язка цілей, завдань, ресурсів і заходів, які забезпечують ефективно розв'язання системних проблем у житлово-комунальній галузі. Також є проблема слабкої вимірюваності результатів реалізації програмних заходів, пов'язана з вибором результативних показників. Особливої уваги потребують заходи, спрямовані на досягнення заявлених цілей. Так, часто запропоновані заходи надмірно деталізовані, іноді мають характер занадто загальний. Тому однією з практичних рекомендацій є необхідність виділення пріоритетних заходів, що чітко працюють на досягнення поставлених цілей і забезпечення їх повноцінним фінансуванням.

Особливе значення для моніторингу якості та повноти надання житлово-комунальних послуг та оцінки ефективності реалізації регіональних програм на житлово-комунальну сферу має система результативних показників. При цьому оптимальна система результативних показників бюджетних програм у житлово-комунальному господарстві нині відсутня [7].

На основі аналізу виконання регіональних програм у сфері ЖКГ можна зробити такі висновки:

- зміна структури видатків на ЖКГ сама по собі не здатна змінити процес розподілу видатків та зробити його більш ефективним;
- сучасна система оцінки регіональних програм зведена по суті до оцінки бюджетних програм,

яка здійснює порівняльний аналіз аналогічних бюджетних програм. При цьому аналіз регіональних програм шляхом порівняння планових показників із фактичними не містить усієї необхідної інформації для споживачів житлово-комунальних послуг як цільової аудиторії щодо ефективності витрачання коштів місцевих бюджетів;

– звіти про виконання бюджетних програм функціонування та розвитку ЖКГ щодо їхньої результативності не узагальнюються не тільки у межах регіональної програми, а й за галуззю, що не дає змоги комплексно підходити до моніторингу та контролю за результатами діяльності галузі та приймати рішення щодо вдосконалення ситуації;

– на місцевому рівні відсутні методичні рекомендації щодо оперативної оцінки результативності місцевих програм;

– відсутня універсальна методика оцінки ефективності та результативності місцевих програм за галуззю.

Проведене дослідження зумовлює необхідність комплексного аналізу ефективності регіональних програм сфери ЖКХ і удосконалення показників їх оцінки. Така комплексна оцінка цільових програм необхідна на всіх стадіях життєвого циклу програми: від формування до моніторингу реалізації.

Запропонована автором методика оцінки ефективності регіональних програм передбачає комплексний підхід до оцінки бюджетних програм як окремо по кожній регіональній для моніторингу та оперативного керування, так і загалом по галузі під час визначення економічної безпеки споживачів послуг ЖКГ на всіх етапах їхнього життєвого циклу. Послідовність процедур оцінки ефективності реалізації регіональних цільових програм, спрямованих на забезпечення безперебійного функціонування ЖКГ міста та забезпечення якісними житлово-комунальними послугами його жителів, представлена оцінкою програм на етапі розроблення концепції, заходів та реалізації програми.

Оцінка ефективності реалізації регіональних програм складається з кількісної та якісної оцінки результативності бюджетних програм у її складі.

Кількісна оцінка базується на міжнародному досвіді оцінки ефективності та результативності реалізації цільових програм, що визначається такими критеріями, як:

- 1) зосередження уваги на якості планування показників ефективності реалізації програми;
- 2) забезпечення фінансування програми;
- 3) забезпечення економічної безпеки споживачів житлово-комунальних послуг;
- 4) визначення ступеня виконання запланованих заходів;
- 5) забезпеченість запланованих заходів фінансуванням.

Якість планування показників ефективності реалізації програми відображає оцінку якості

планування результативних показників за бюджетними програмами у складі регіональної з погляду відповідності принципам про-грамно-цільового планування і з урахуванням ступеня їх досягнення в попередньому періоді.

Забезпечення економічної безпеки споживачів житлово-комунальних послуг передбачає забезпечення економічної ефективності програми для споживачів галузі ЖКГ. Цей критерій дає змогу оцінити досягнення заданих результатів із використанням найменшого обсягу коштів або досягнення найкращого результату з використанням визначеного бюджетом обсягу коштів. Під час його розрахунку використовуються обсяги бюджетних коштів, плановані чи витрачені на реалізацію цілей регіональної програми.

Інтегральна оцінка досягнення планових значень показників кожної мети програми визначається з урахуванням вагових значень показників, що відображають внесок показника в досягнення мети.

Під час визначення ступеня виконання запланованих заходів оцінюється ефективність заходів програми з урахуванням співвідношення загального числа запланованих і реалізованих заходів.

Забезпеченість запланованих заходів фінансуванням. Цей критерій оцінює ефективність фінансування заходів програми та заснований на аналізі співвідношення загального числа запланованих заходів до числа заходів, що мали фінансування в межах програми.

Інтегральна оцінка показала високу результативність більш ніж 70% оцінюваних місцевих цільових програм м. Харкова, спрямованих на забезпечення споживачів житлово-комунальними послугами. Багато в чому це пов'язано зі специфікою системи програмно-цільового управління.

Оскільки головною метою усіх проаналізованих регіональних цільових програм у житлово-комунальній сфері міста є покращення умов проживання мешканців міста та покращення якості галузевих послуг, то кращих експертів з якості та повноти наданих послуг, ніж споживачі тих самих послуг, просто не існує.

Якісна оцінка ефективності цільових програм заснована на методі експертних оцінок і являє собою електронне анкетування цільової аудиторії (споживачів житлово-комунальних послуг). Опитування було проведене у безкоштовний спосіб (що дуже актуально, бо відповідає сучасним тенденціям економії та раціонального використання бюджетних коштів) за допомогою GOOGLE-форми, посилання на яку було розміщено протягом двох тижнів на офіційному сайті Харківської міської ради. Цей електронний ресурс відправляє заповнені анкети на задану поштову скриню, крім того, дає змогу обробляти дані анкет та отримувати таблиці з результатами також абсолютно безкоштовно.

Для оцінки було вибрано 4 цільові програми, розроблені з метою покращення умов проживання, підвищення якості наданих галузю послуг та забезпечення її безперебійного функціонування та сталого розвитку ЖКГ у м. Харкові. Крім того, в межах приведених напрямів надання житлово-комунальних послуг виділена система критеріїв, за якими оцінюється програма, а саме уточнюється кінцевий результат виконання програми, тобто те, що має отримати споживач. І його завдання як респондента-експерта у процесі анкетування скорочується до оцінки рівня якості та повноти наданої йому послуги.

Рейтинг цільових програм у сфері ЖКХ розраховується як сукупність отриманих інтегральних експертних оцінок за кожним напрямом з урахуванням вагового коефіцієнта його значущості.

На підставі проведеної якісної оцінки експертами-споживачами житлово-комунальних послуг відзначалися недоліки якості планування і прогнозування результативних показників. Це свідчить про те, що у місті Харкові, як і в більшості територіально-адміністративних одиниць країни, в силу відсутності чітких методичних рекомендацій недостатньо мірою вибудована система результативних показників для бюджетних програм по галузі ЖКГ, що дає змогу оцінювати ефективність окремих заходів, завдань і цілей загалом. Це знижує ефективність регіональних програм як цілісного механізму управління і розвитку житлово-комунальної сфери міста, ускладнює їх предметний і всебічний аналіз, а також оцінку і подальший контроль за реалізацією цільових місцевих програм.

Адаптація органів місцевого самоврядування до нових умов бюджетування та створення умов для сталого розвитку житлово-комунальної сфери територіально-адміністративної одиниці країни безпосередньо пов'язані з рівнем ресурсної забезпеченості розроблюваних місцевих програм, спрямованих на забезпечення економічної безпеки споживачів житлово-комунальних послуг в умовах формування програмного бюджету.

Розроблення чіткої і зрозумілої системи оцінки регіональних цільових програм галузі ЖКГ дасть змогу забезпечити більшу прозорість і відкритість бюджетування процесу виготовлення житлово-комунальної послуги.

Для досягнення органами місцевого самоврядування стратегічних цілей, а також вирішення системних проблем під час реалізації регіональних програм у сфері ЖКГ необхідні нові механізми системного управління цими програмами. При цьому нові механізми повинні посилювати цілепокладання, комплексність, адаптивність, керованість і контрольованість.

Система управління реалізацією галузевих програм, у нашому разі житлово-комунальних, передбачає:

1) формування координуючого центру в органах виконавчої влади або покладання повноважень на одну з діючих структур, можливо, одного із безпосередніх виконавців програми – розпорядника бюджетних коштів;

2) включення спеціальних підпрограм із моніторингу і контролю за ефективністю реалізації до складу основних програм;

3) відпрацювання механізмів взаємодії всіх учасників програми, у тому числі споживачів житлово-комунальних послуг.

Висновки з проведеного дослідження.

Формування методики оцінки ефективності реалізації регіональних програм, що відповідає цілям сталого розвитку житлово-комунальної сфери територіально-адміністративної одиниці країни та її об'єктивного моніторингу, є найважливішим завданням по-будови ефективної системи управління і контролю за витрачанням бюджетних коштів, спрямованих на сферу ЖКХ, особливо з переходом на програмно-цільовий метод планування та виконання видатків місцевих бюджетів. При цьому під реалізацією стратегій і програм розуміється досягнення ключових цілей та результативних показників, а також вирішення поставлених завдань. Для досягнення довгострокових цілей безперебійного функціонування та сталого розвитку, а головне – забезпечення споживача послугами належної якості та повноти надання у сучасному кризовому стані галузі необхідна методика оцінки ефективності регіональних (місцевих) цільових програм. Така методика дасть змогу підвищити економічність, продуктивність і результативність стратегій розвитку регіонів і цільових програм, створити резерви для підвищення економічної безпеки споживачів житлово-комунальних послуг і буде сприяти підвищенню її рівня.

Дотепер комплексної методики оцінки ефективності реалізації цільових програм у сфері житлово-комунального господарства не існувало. А наявні методики спрямовані на оцінку тільки їхньої результативності шляхом порівняння фактичних і планових показників без урахування економічної безпеки споживачів житлово-комунальних послуг. Запропонована автором методика оцінки ефективності дасть змогу визначити ефективність досягнення стратегічних цілей міста, результативність використання бюджетних коштів, ресурсну забезпеченість та рівень забезпечення економічної безпеки споживачів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бюджетний кодекс України : офіц. текст : станом на 18.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 20.05.2020).
2. Зубенко В.В. та ін. Сучасна бюджетна система: правила та процедури : Навчальний посібник. Київ : ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», 2017. 184 с.

3. Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.09.2002 р. № 538-р. : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80> (дата звернення: 21.05.2020).

4. Правила складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів та звітів про їх виконання : Наказ Міністерства фінансів від 30.09.2016 р. № 860. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1104-14> (дата звернення: 22.05.2020).

5. Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів : Наказ Міністерства фінансів від 26.08.2014 р. № 836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1103-14> (дата звернення: 24.05.2020).

6. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм : Наказ Міністерства фінансів від 17.05.2011 р. № 608. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0608201-11> (дата звернення: 22.05.2020).

7. Про затвердження Примірного переліку результативних показників бюджетних програм для місцевих бюджетів за видатками, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів : Наказ Міністерства фінансів України від 27.07.2011 № 945. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=358818&cat_id=355989 (дата звернення: 24.05.2020).

REFERENCES:

1. Biudzhetni kodeks Ukrainy [Budget Code of Ukraine]: ofits. tekst stanom na 18.04.2020 [official text on 18 April 2020]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (accessed 20 May 2020).
2. Zubenko V.V. (2017) Suchasna biudzhetna sistema: pravyla ta protsedury [Modern Budget System: Rules and Procedures]. K. : ІБСЕД. (in Ukrainian).
3. Pro skhvalennia Kontseptsii zastosuvannia prohramno-tsilovoho metodu v biudzhetnomu protsesi [On Approval of the Concept of Application of the Program-target Method in the Budget Process] (2020) Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine] no. 538-p. : Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80> (accessed 21 May 2020).
4. Pravyla skladannia pasportiv biudzhetnykh prohram mistsevykh biudzhetiv ta zvitiv pro yikh vykonannia [Rules for Compiling Passports of Budget Programs of Local Budgets and Reports on Their Implementation] (2016) Nakaz Ministerstva finansiv [Order of the Ministry of Finance] no. 860. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1104-14> (accessed 22 May 2020).
5. Pro deiaki pytannia zaprovadzhennia prohramno-tsilovoho metodu skladannia ta vykonannia mistsevykh biudzhetiv [On Some Issues of Introduction of the Program-target Method of Drawing up and Execution of Local Budgets] (2014) Nakaz Ministerstva finansiv [Order of the Ministry of Finance] no. 836. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1103-14> (accessed 24 May 2020).
6. Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo zdiisnennia otsinky efektyvnosti biudzhetnykh

prohram [On Approval of Methodical Recommendations for Evaluating the Effectiveness of Budget Programs] (2011) Nakaz Ministerstva finansiv [Order of the Ministry of Finance] no. 608. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1103-14> <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0608201-11> (accessed 22 May 2020).

7. Pro zatverdzhennia Prymirnoho pereliku rezultatyvnykh pokaznykiv biudzhethnykh prohram dlia mistsevykh biudzhethiv za vydatkamy, shcho ne vrakh-

ovuiutsia pry vyznachenni obsiahu mizhbiudzhethnykh transfertiv [About the Statement of the Indicative List of Effective Indicators of Budgetary Programs for Local Budgets on the Expenses which are not Considered at Definition of Volume of Interbudgetary Transfers] (2011) Nakaz Ministerstva finansiv [Order of the Ministry of Finance] no. 945. Available at: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=358818&cat_id=355989 (accessed 24 May 2020).